

**REGULACIJA EC br 714/ 2009 EVROPSKOG PARLAMENTA I SAVJETA
od 13 jula 2009.g.**

**koja se odnosi na uslove za pristup mreži za prekogranične razmjene električne energije i
kojom se opoziva Regulacija EC br 1228/2003
(tekst sa EEA važnošću)**

EVROPSKI PARLAMENT I SAVJET EVROPSKE UNIJE,

Uzimajući u obzir Ugovor o osnivanju Evropska zajednica, a posebno njegov član 95;

Uzimajući u obzir predlog Komisije;

Uzimajući u obzir mišljenje Evropskog ekonomskog i socijalnog komiteta ⁽¹⁾;

Uzimajući u obzir mišljenje Komiteta Regiona ⁽²⁾;

Djelujući u skladu sa procedurom utvrđenom članom 251 Sporazuma ⁽³⁾,

S obzirom na to da:

- (1) interno tržište električne energije, koje je postepeno uvedeno od 1999.g., teži nuđenju realnog izbora svim potrošačima u zajednici, bilo da su oni građani ili preduzeća, novih poslovnih mogućnosti i veće prekogranične trgovine u cilju postizanja efikasnosti, konkurentnih cijena, i većih standarda usluga, i doprinosa sigurnosti u snabdijevanju i održivosti.
- (2) Direktiva 2003/54/EC Evropskog parlamenta i Savjeta od 26 juna 2003.g. koja se odnosi na zajednička pravila za interno tržište električne energije ⁽⁴⁾ i Regulacije EC br 1228/2003 Evropskog parlamenta i Savjeta od 26 juna 2003.g. o uslovima za pristup mreži za prekogranične razmjene električne energije ⁽⁵⁾ značajno je doprinijela kreiranju takvog internog tržišta električne energije.
- (3) Međutim, u ovom trenutku u Zajednici postoje prepreke prodaji električne energije po jednakim uslovima, bez diskriminacije ili nepovoljnog položaja. Konkretno, u svakoj od zemalja članica još uvijek ne postoji nediskriminatorni pristup mreži, i jednak efektivan nivo regulatornog nadzora a izolovana tržišta istrajavaju.

¹ OJ C 211, 19.8. 2008,p. 23

² OJ C 36, 8.2.2002, p. 10

³ Mišljenje Evropskog parlamenta od 18 juna 2008.g. (još uvijek nije objavljeno u Službenom listu), Opšti stav Komisije od 9 januara 2009.g. (OJ C 70 E, 24.3.2009, p.1) i pozicija Evropskog parlamenta od 22 aprila 2009.g. (još uvijek nije objavljeno u službenom listu). Odluka Savjeta od 25 juna 2009.g.

⁴ IJ L 176, 15.7.2003,p. 37

⁵ OJ L 176, 15.7.2003,p.1

Nezvanični prevod

- (4) Saopštenje Komisije od 10 januara 2007 naslovljeno “Energetska politika za Evropu” naglasilo je važnost kompletiranja internog tržišta električne energije i kreiranja ravnopravnih uslova za sva energetska preduzeća u Zajednici. Saopštenja Komisije od 10 januara 2007.g. naslovljena “Izgledi za interno tržište električne energije i gasa” i “Upitnik shodno članu 17 Regulacije EZ br. 1/2003 za Evropski sektor za gas i električnu energiju (Finalni izvještaj)” su pokazala da sadašnja pravila i mjere niti obezbjeđuju potreban okvir niti stvaraju kapacitete za interkonekciju kako bi se postigao cilj-efikasno i otvoreno interno tržište koje dobro funkcioniše.
- (5) Pored sveobuhvatnog uvođenja postojećeg regulatornog okvira, regulatorni okvir za interno tržište električne energije dat u Regulaciji EZ br. 1228/2003 treba prilagoditi u skladu sa ovim saopštenjima.
- (6) Konkretno, traži se povećana saradnja i koordinacija među operatorima prenosnog sistema da bi se kreirali kodeksi mreže za obezbjeđenje i održavanje efikasnog i transparentnog pristupa prenosnim mrežama preko granica, i da bi se osiguralo koordinirano i napredno planiranje i jasna tehnička ocjena prenosnog sistema u Zajednici uključujući kreiranje interkonektivnih kapaciteta sa posebnim akcentom na životnu sredinu. Ovi mrežni kodeksi treba da budu u skladu sa okvirnim smjernicama koje sup o prirodi neobavezne (okvirne smjernice) a koje izrađuje Agencija za saradnju energetskih regulatora osnovana Regulacijom EZ br. 713/2009 Evropskog parlamenta i Savjeta od 13 jula 2009.g o osnivanju Agencije za saradnju energetskih regulatora ⁽⁶⁾(Agencija). Uloga Agencije treba da bude pregledavanje, na osnovu činjenica, nacрта mrežnih kodeksa uključujući njihovu saglasnost sa okvirnim smjernicama, i njoj treba biti omogućeno da ih preporuči Komisiji na usvajanje. Agencija treba da procijeni predložene izmjene mrežnih kodeksa i treba joj biti omogućeno da ih preporuči Komisiji na usvajanje. Operatori prenosnog sistema treba da rukovode svojim mrežama u skladu sa tim kodeksima mreže.
- (7) Da bi se osiguralo optimalno upravljanje prenosnom mrežom i omogućila trgovina i snabdijevanje električnom energijom preko granica u Zajednici, treba osnovati Evropsku mrežu operatora prenosnog sistema za električnu energiju (ENTSO za električnu energiju). Zadaci ENTSO-a za električnu energiju treba da se sprovedu u skladu sa pravilima Zajednice za konkurenciju koja se i dalje primjenjuju na odluke ENTSO za električnu energiju. Zadaci ENTSO za električnu energiju treba da se dobro definišu a njegov metod rada treba da osigura efikasnost, transparentnost i reprezentativnu prirodu ENTSO za električnu energiju. Kodeksi mreže koje je pripremio ENTSO za električnu energiju nijesu predviđena da zamijene potrebne nacionalne kodekse mreže za pitanja koja se ne odnose na prekograničnu razmjenu. Kako se efikasniji napredak može postići putem pristupa na regionalnom nivou, operatori prenosnog sistema treba da utvrde regionalne strukture u okviru sveobuhvatne structure saradnje osiguravajući da su rezultati na regionalnom nivou kompatibilni sa kodeksima mreže i neobavezujućim desetogodišnjim planovima razvoja mreže na nivou Zajednice. Zemlje članice treba da promovišu saradnju i nadgledaju efikasnost mreže na regionalnom nivou. Saradnja na regionalnom nivou treba da je kompatibilna sa progresom ka konkurentnom i efikasnom internom tržištu električne energije.

⁶ Pogledati stranicu 1 službenog lista

Nezvanični prevod

- (8) Svi učesnici tržišta imaju interes u očekivanom rdu ENTSO-a za električnu energiju. Stoga, važan je efikasan proces konsultacije i postojeće strukture utvrđene da bi se olakšao i modernizovao proces konsultacija, kao što su Unija za koordinaciju prenosa električne energije, Nacionalni regulatori ili Agencija, trebaju da odigraju značajnu ulogu .
- (9) Da bi se osigurala veća transparentnost ukupne mreže za prenos električne energije u Zajednici, ENTSO za električnu energiju treba da sastavi, objavi i redovno ažurira neobavezujući desetogodišnji plan razvoja mreže na teritoriji Zajednice (plan razvoja mreže na teritoriji Zajednice). Održive mreže za prenos električne enertije i potrebne regionalne interkonekcije, relevantne sa komercijalnog ili stanovišta sigurnosti u snabdijevanju, treba da se uključe u plan razvoja mreže.
- (10) Ova Regulacija treba da utvrdi osnovne principe u pogledu određivanja tarifa i rasporeda kapaciteta, omogućavajući pri tom usvajanje smjernica sa pojedinostima daljnih relevantnih principa i metodologija, kako bi se omogućila brza adaptacija na promijenjene okolnosti.
- (11) Na otvorenom i konkurentnom tržištu operatorima prenosnih sistema trebaju se nadoknaditi troškovi koji su rezultat primanja prekograničnog protoka električne energije na svojim mrežama, i to od strane operatora prenosnih sistema od kojih je prvobitno potekao prekogranični protok i sistema gdje ti protoci završavaju.
- (12) Isplate i primanja nastali iz kompenzacija između operatora prenosnih sistema, moraju se uzeti u obzir kod utvrđivanja nacionalnih mrežnih tarifa.
- (13) Stvarni iznos plativ za prekogranični pristup sistemu može značajno varirati zavisno od uključenih operatora prenosnih sistema, te kao rezultat razlika u strukturi sistema određivanja tarifa primijenjenog u zemljama članicama. Stoga je potreban određeni stepen usklađivanja kako bi se izbjegli poremećaji na tržištu.
- (14) Potreban je ispravan sistem dugoročnih lokacijskih signala, zasnovan na načelu da razina naknada za pristup mreži treba odražavati ravnotežu između proizvodnje i potrošnje datog regiona, na osnovu razlikovanja naknada za pristup mreži za proizvođače i/ili potrošače.
- (15) Nije prikladno primijeniti tarife koje se odnose na udaljenost, ili ukoliko su postavljeni prikladni lokacijski signali, posebnu tarifu za plaćanje samo od strane izvoznika i uvoznika uz opštu naknadu za pristup nacionalnoj mreži.
- (16) Preduslov za efikasnu konkurenciju na unutrašnjem tržištu su nediskriminantne i transparentne naknade za korištenje mreže uključujući interkonektivne linije u prenosnom sistemu. Raspoložive kapacitete ovih linija treba postaviti na maksimalne nivoe konsistentno sa sigurnosnim standardima za pouzdan rad mreže.
- (17) Važno je izbjeći poremećaj konkurentnosti koji proizlazi iz različitih normi sigurnosti, djelovanja i planiranja koje koriste operatori prenosnih sistema u zemljama članicama. Štaviše, mora postojati transparentnost za učesnike na tržištu u pogledu raspoloživih kapaciteta za prenos i normi sigurnosti, djelovanja i planiranja koje utiču na raspoložive kapacitete prenosa.

Nezvanični prevod

- (18) Nadgledanje tržišta koje su nacionalna regulatorna tijela i Komisija sproveli posljednjih godina pokazalo je da trenutni zahtjevi za transparentnošću i pravila o pristupu infrastrukturi nijesu dovoljniji za osiguranje pravog, otvorenog, efikasnog internog tržišta električne energije koje dobro funkcioniraju.
- (19) Jednak pristup informacijama o fizičkom statusu i efikasnosti sistema je potreban da bi se svim učesnicima omogućio pristup sveukupnoj situaciji ponude i tražnje i identifikaciji razloga za promjene u veleprodajnim cijenama. To uključuje preciznije informacije o proizvodnji, snabdijevanju i tražnji za električnom energijom uključujući predviđanja, mrežni i interkonektivni kapacitet, tokove i održavanje, balansni i rezervni kapacitet.
- (20) U cilju povećanja povjerenja u tržište, njegovi učesnici treba da budu sigurni da oni koji se nedolično ponašaju podliježu efikasnim, proporcionalnim i kaznama koje odvrćaju od prekršaja. Kompetentnim tijelima treba dati nadležnost da efikasno istražuje podsticaje na zloupotrebu tržišta. U tom cilju, potrebno je pristup nadležnih tijela podacima koji daju informacije o operativnim odlukama preduzeća za snabdijevanje. Na tržištu električne energije, proizvođači donose mnoge relevantne odluke tako da oni treba informacije koje se na njih odnose da stave na raspolaganje kompetentnim tijelima na određeni period vremena. Kompetentna tijela treba, štaviše, redovno da nadgledaju saglasnost operatora prenosnog sistema sa pravilima. Mali proizvođači bez stvarne mogućnosti za narušavanje tržišta trebaju se izuzeti iz te obaveze.
- (21) Moraju postojati pravila o korištenju prihoda iz procedura upravljanja zagušenjem, osim ukoliko posebna karakteristika predmetnog interkonektora opravdava izuzeće od ovih pravila.
- (22) Upravljanje problemima zagušenja treba da obezbijedi korektne ekonomske signale za operatore prenosnog sistema i učesnike tržišta i treba se zasnivati na tržišnim mehanizmima.
- (23) Treba snažno podsticati investicije u glavnu novu infrastrukturu jer osiguravaju adekvatno funkcionisanje internog tržišta električne energije. Da bi se poboljšao pozitivni efekat izuzetih interkonektora istosmjerne struje na konkurenciju i sigurnost u snabdijevanju, treba testirati interes tržišta u toku faze planiranja projekta i donijeti pravila za upravljanje zagušenjem. Tamo gdje su interkonektori istosmjerne struje locirani na teritoriji više od jedne zemlje članice, Agencija treba da postupa koa posljednje pribježište zahtjeva za izuzeće da bi se više vodilo računa o njegovim prekograničnim implikacijama i olakšalo njeno administrativno postupanje. Osim toga, s obzirom na izuzetan profil rizika izgradnje tih izuzetih glavnih infrastrukturnih projekata, preduzeća sa interesima u snabdijevanju i proizvodnji treba da budu u stanju da profitiraju od privremenog izuzeća od pravila o potpunom razvajanju za odnosne projekte. Izuzeća data Regulacijom EZ br. 1228/2003 nastavljaju se primjenjivati sve do predviđenog datuma isteka prema odluci o izuzeću.
- (24) Da bi se osiguralo neometano funkcioniranje unutrašnjeg tržišta, treba odlučiti o procedurama koje omogućavaju donošenje odluka i smjernica s obzirom na, između ostalog, određivanja tarifa i rasporeda kapaciteta od strane Komisije uz omogućavanje učesća u toj proceduri regulatornih tijela zemalja članica, gdje je to prikladno, kroz njihovo evropsko udruženje. Regulatorna tijela zajedno s drugim relevantnim tijelima u zemljama

Nezvanični prevod

članicama imaju važnu ulogu u doprinosu ispravnog funkcioniranja internog tržišta električne energije.

- (25) Nacionalna regulatorna tijela moraju osigurati usklašenost sa pravilima sadržanim u ovoj Regulaciji i u smjernicama usvojenim na osnovu ove Regulacije.
- (26) Od zemalja članica i nadležnih nacionalnih tijela treba tražiti da pruže Komisiji relevantne informacije. Takve informacije Komisija treba tretirati povjerljivima. Tamo gdje je to potrebno, Komisija mora imati mogućnost da zatraži relevantne informacije direktno od odnosnog preduzeća, uz pretpostavku da su informirana nadležna nacionalna tijela.
- (27) Zemlje članice trebaju da odrede pravila o kaznama, primjenjivim na kršenje odredbi ove Regulacije i osigurati implementaciju tih pravila. Te kazne moraju biti djelotvorne, primjerene i da odvaćaju od prekršaja.
- (28) Mjere potrebne za implementaciju ove regulacije treba da se usvoje u skladu sa odlukom Savjeta 1999/468/EZ od 28 juna 1999.g. koja daje procedure za sprovođenje implementacije od strane Komisije. ⁽⁷⁾
- (29) Konkretno, Komisiji treba da bude omogućeno da utvrdi ili donese smjernice potrebne za obezbjeđenje minimalnog nivoa harmonizacije potrebne za postizanje ciljeva Regulacije. Kako su ove mjere opšteg područja primjene i dizajnirane su da dopune nebitne elemente ove Regulacije njenim dopunjavanjem novim nebitnim elementima, one se moraju donijeti u skladu sa regulatornom procedurom uz striktnom kontrolom datomm u članu 5a odluke 1999/468/EZ.
- (30) S obzirom da cilj ove Regulacije, naime osiguranje usklađenog okvira za prekogranične razmjene električne energije, ne mogu u dovoljnoj mjeri da ostvare zemlje članice, pa se stoga on može bolje postići na nivou Zajednice, Zajednica može donijeti mjere, u skladu sa principom supsidijarnosti, kako je određeno članom 5. Sporazuma. U skladu sa principom proporcionalnosti, kako je određeno u tom članu, ova Regulacija ne ide dalje od onog što je potrebno da bi se ostvario ovaj cilj.
- (31) Uz pretpostavku da je područje primjene dopuna koja se ovdje radi za Regulaciju EZ br. 1228/2003, poželno je, iz razloga jasnoće i racionalnosti, preoblikovanje odnosne odredbe unošenjem svih njih zajedno u jedinstveni tekst u novoj Regulaciji,

USVOJILI SU OVU REGULACIJU:

Član 1

Predmet i obim

Ova Regulacija ima za cilj:

⁷ OJ L 184, 17.7.1999,p.23

Nezvanični prevod

- a) Postavljanje poštenih pravila za prekograničnu razmjenu električne energije, a time i podsticanje konkurentnost na unutrašnjem tržištu električne energije, uzimajući u obzir pri tome posebne karakteristike nacionalnih i regionalnih tržišta. To će uključivati uspostavljanje mehanizma naknade za prekogranične protoke električne energije i postavljanje usklađenih principa o naknadama za prekogranični prenos energije i raspoređivanje dostupnih kapaciteta interkonektora između nacionalnih prenosnih sistema.
- b) Olakšavanje nastajanje transparentnog veleprodajnog tržišta koje dobro funkcioniše sa visokim nivoom sigurnosti u snabdijevanju električnom energijom. To obezbjeđuje mehanizme za harmonizaciju pravila za prekogranične razmjene električne energije.

Član 2

Definicije

1. Za potrebe ove Regulacije, primjenjivaće se definicije sadržane u članu 2 Direktive 2009/72/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta od 13 jula 2009.g. vezano za zajednička pravila za interno tržište električne energije ⁽⁸⁾ s izuzetkom definicije “interkonektora” koja se mijenja sljedećim:

- “interkonektor” znači prenosni vod koji prsijeca ili premošćuje granicu između zemalja članica i koji povezuje nacionalne prenosne sisteme zemalja članica.

2. Primjenjivaće se sljedeće definicije:

(a) “regulatorna tijela” označavaju regulatorna tijela navedena u članu 35(1) Deirektive 2009/72/EC;

(b) “prekogranični protok” označava fizički protok električne energije na prenosnoj mreži zemlje članice koji proizlazi iz aktivnosti proizvođača i/ili potrošača izvan te zemlje članice na njenoj prenosnoj mreži;

(c) “zagušenje” označava situaciju u kojoj interkonektor koji povezuje nacionalne prenosne mreže ne može primiti sve fizičke protoke koji rezultiraju iz međunarodne trgovine kako traže učesnici na tržištu, zbog nedostatka kapaciteta interkonektora i/ili dotične nacionalne prenosne mreže;

(d) “prijavljeni izvoz” označava odašiljanje električne energije u jednoj zemlji članici na osnovu određenog sporazumnog dogovora po kojem se istovremeno odgovarajuće preuzimanje (“prijavljeni uvoz”) električne energije događa u drugoj zemlji članici ili trećoj zemlji;

(e) “prijavljeni tranzit” električne energije je situacija u kojoj se događa “prijavljeni izvoz” električne energije i gdje predloženi put transakcije uključuje zemlju u kojoj se ne događa niti odašiljanje, niti istovremeno odgovarajuće preuzimanje električne energije

⁸ Pogledati stranicu 55 ovog Službenog lista

Nezvanični prevod

- (f) "prijavljeni uvoz" električne energije je preuzimanje električne energije u zemlji članici ili u trećoj zemlji istovremeno s odašiljanjem električne energije ("prijavljeni izvoz") u drugu zemlju članicu;
- (g) "novi interkonektor" označava interkonektora koji nije dovršen do 4 avgusta 2003.g.

Za potrebe mehanizma za kompenzaciju unutar operatora prenosnog sistema na koji upućuje samo član 13, tamo gdje prenosne mreže dvije ili više zemalja članica formiraju dio, u cjelosti ili djelimično, jednog kontrolnog bloka, kontrolni blok kao cjelina se smatra formirajućim dijelom prenosne mreže jedne od odnosnih zemalja članica u cilju izbjegavanja tokova u okviru kontrolnih blokova koji se smatraju za prekogranične tokove date u tački (b) prvog podparagrafa ovog paragrafa što uzrokuje plaćanje kompenzacije date u članu 13. Regulatorna tijela odnosnih zemalja članica mogu da odluče o tome koja je to odnosna zemlja članica čiji će kontrolni blok kao cjelina formirati dio.

Član 3

Potvrda operatora prenosnog sistema

1. Komisija ispituje svako obavještenje o odluci o certifikaciji operatora prenosnog sistema kao što je to dato u članu 10(6) Direktive 2009/72/EZ po njenom prijemu. U roku od dva mjeseca od dana prijema takvog obavještenja Komisija dostavlja svoje mišljenje relevantnom regulatornom tijelu u pogledu njene komptabilnosti sa članom 10(2) ili člana 11, i člana 9 Direktive 2009/72/EC.

Kod pripreme mišljenja na koje upućuje prvi podparagraf, Komisija može tražiti od Agencije da da svoje mišljenje o odluci nacionalnih regulatornih tijela. U takvom slučaju se produžava dvomjesečni period na koji upućuje prvi podparagraf za još dva mjeseca.

Kod izostanka mišljenja Komisije u periodu spomenutog u prvom i drugom podparagrafu ne da svoje, onda se smatra da Komisija neće imati prigovore na odluku regulatornog tijela.

2. U roku od dva mjeseca po prijemu mišljenja Komisije, nacionalno regulatorno tijelo donosi svoju konačnu odluku o certifikaciji operatora prenosnog sistema uzimajući u obzir u najvećoj mjeri to mišljenje. Odluka regulatornog tijela i mišljenje Komisije se objavljuju zajedno.

3. U svalo doba za vrijeme trajanja procedure regulatorna tijela i/ili Komisija mogu tražiti od operatora prenosnog sistema i preduzeća koje vrši funkcije proizvodnje ili snabdijevanja svaku informaciju relevantnu za izvršenje njihovih zadataka datih ovim članom.

4. Regulatorna tijela i Komisija čuvaju povjerljivost komercijalno osjetljivih informacija.

5. Komisija može da donese smjernice kojima se utvrđuju detalji o procedure koju treba pratiti kod primjene paragrafa 1 i 2 ovog člana. Ove mjere, dizajnirane tako da poboljšaju nebitne elemente ove Regulacije njenim dopunjavanjem, trebaju se donijeti u skladu sa regulatornom procedurom s temeljnošću datom u članu 23(2).

Nezvanični prevod

6. U slučaju da je Komisija dobila obavještenje o certifikaciji operatora prenosnog sistema datoj članom 9(10) Direktive 2009/72/EZ, Komisija donosi odluku o toj certifikaciji. Regulatorno tijelo poštuje odluku Komisije.

Član 4

Evropska mreža operatora prenosnog sistema za električnu energiju

Svi operatori prenosnog sistema sarađuju na nivou Zajednice preko ENTSO za električnu energiju u cilju promocije završetka i funkcionisanja internog tržišta električne energije i prekogranične trgovine i u cilju osiguranja optimalnog upravljanja, koordiniranog poslovanja i jasnog tehničkog razvoja Evropske mreže za prenos električne energije.

Član 5

Osnivanje ENTSO za električnu energiju

1. Do 3 marta 2011.g. operatori prenosnog sistema za električnu energiju dostaviće Komisiji i Agenciji nacrt statuta, listu članova i nacrt pravila procedure uključujući pravila procedure o konsultaciji drugih zainteresovanih strana, ENTSO za električnu energiju kojeg treba osnovati.
2. U roku od dva mjeseca od dana prijema, Agencija, nakon formalnog konsultovanja organizacija koje predstavljaju sve zainteresovane strane, a posebno korisnike sistema, uključujući potrošače, daje mišljenje Komisiji o nacrtu statuta, listi članova i nacrtu pravilima procedure.
3. Komisija daje mišljenje o nacrtu statuta, listi članova i nacrtu pravila procedure uzimajući u obzir mišljenje Agencije dato u paragrafu 2 i u roku od tri mjeseca od dana prijema mišljenja Agencije.
4. U roku od tri mjeseca od dana prijema mišljenja Komisije, operatori prenosnog sistema osnivaju ENTSO za električnu energiju i donose i objavljuju svoje statute i pravila procedure.

Član 6

Utvrđivanje kodeksa mreže

1. Komisija, nakon konsultovanja Agencije, ENTSO za električnu energiju i drugih relevantnih aktera utvrđuje godišnju listu prioriteta koja identifikuje oblasti date u članu 8(6) koje treba uključiti u izradu kodeksa mreže.
2. Komisija traži od Agencije da joj, u razumnom periodu koji ne prelazi šest mjeseci dostati neobavezujuće okvirne smjernice (okvirne smjernice) koje utvrđuju jasne i objektivne principe, u skladu sa članom 8(7), za potrebe izrade kodeksa mreže koji se odnose na

Nezvanični prevod

- oblasti idektifikovane u listi prioriteta. Svaka okvirna smjernica doprinosi nediskriminatornoj, efikasnoj konkurenciji i efikasnom funkcionisanju tržišta. Na razuman zahtjev Agencije, Komisija može da produži taj period.
3. Agencija formalno konsultuje ENTSO za električnu energiju i druge relevantne aktere u vezi sa okvirnim smjernicama u periodu od najmanje dva mjeseca na otvoren i transparentan način.
 4. Ako Komisija smatra da okvirne smjernice ne doprinose nediskriminatornoj, efikasnoj konkurenciji i efikasnom funkcionisanju tržišta ona može da traži od Agencije da u razumnom periodu revidira okvirne smjernice i ponovno ih dostavi Komisiji.
 5. Ako Agencija propusti da dostavi ili ponovno dostavi okvirne smjernice u periodu koji je utvrdila Komisija po paragrafima 2 ili 4, Komisija elaborira dotične okvirne smjernice.
 6. Komisija zahtijeva od ENTSO za električnu energiju da Agenciji dostavi kodeks mreže u skladu sa relevantnom okvirnom smjernicom u razumnom vremenskom periodu koji ne prelazi 12 mjeseci.
 7. U periodu od tri mjeseca od dana prijema kodeksa mreže, u toku kojeg Agencija može formalno konsultovati relevantne zainteresovane strane, Agencija daje razumno mišljenje ENTSO-u za električnu energiju o kodeksu mreže.
 8. ENTSO za električnu energiju može dopuniti kodeks mreže u smislu mišljenja Agencije i ponovno ga dostavi Agenciji.
 9. Kada je Agencija zadovoljna da je kodeks mreže u skladu sa relevantnom okvirnom smjernicom, Agencija dostavlja kodeks mreže Komisiji i može preporučiti njegovo usvajanje u razumnom vremenskom periodu. Ako Komisija ne usvoji kodeks, mora iznijeti razloge za neusvajanje.
 10. Kada ENTSO za električnu energiju ne izradi kodeks mreže u periodu koji je Komisija dala na osnovu paragrafa 6, Komisija može da traži od Agencije da pripremi nacrt kodeksa mreže na osnovu relevantne okvirne smjernice. Agencija može da pokrene dalju konsultaciju tokom pripreme nacrta kodeksa mreže po osnovu ovog paragrafa. Agencija dostavlja nacrt kodeksa mreže pripremljen po osnovu ovog paragrafa Komisiji i može da predloži njegovo usvajanje.
 11. U slučaj da ENTSO za električnu energiju propusti da izradi kodeks mreže, ili da Agencija propusti da izradi nacrt kodeksa mreže naveden u paragrafu 10 ovog člana ili po preporuci Agencije po osnovu paragrafa 9 ovog člana, Komisija može, na sopstvenu inicijativu donijeti jedan ili više kodeksa u oblastima datim u članu 8(6).

Kada Komisija predlaže usvajanje kodeksa mreže na sopstvenu inicijativu, ona mora konsultovati Agenciju, ENTSO za električnu energiju i relevantne zainteresovane strane u pogledu nacrta kodeksa mreže u periodu ne manjem od dva mjeseca. Ove mjere dizajnirane da poboljšaju nebitne elemente ove Regulacije njenim dopunjavanjem, donose se u skladu sa regulatornom procedurom sa temeljnošću datom u članu 23(2).

Nezvanični prevod

12. Ovaj član ne dovodi u pitanje pravo Komisije da usvoji i izmijeni smjernice kako je dato u članu 18.

Član 7

Izmjene kodeksa mreže

1. Nacrt izmjena svakog kodeksa mreže usvojen po članu 6 smiju predložiti Agenciji osobe za koje je vjerovatno da imaju interes za taj kodeks uključujući ENTSO za električnu energiju, operatore prenosnog sistema, korisnike sistema i potrošače. Agencija takođe može da predloži izmjene na sopstvenu inicijativu.
2. Agencija konsultuje sve zainteresovane strane u skladu sa članom 10 Regulacije EZ br. 713/2009. Slijedeći taj process, Agencija može napraviti razumne predloge Komisiji za izmjenu objašnjavajući kako su takvi predlozi konsistentni sa ciljevima kodeksa mreže datim u članu 6(2).
3. Komisija može, uzimajući u obzir predloge Agencije, donijeti izmjene bilo kojeg kodeksa mreže usvojenog članom 6. Te mjere, dizajnirane da poprave nebitne elemente ove Regulacije njenim dopunjavanjima će biti donijete u skladu sa regulatornom procedurom uz temeljnost datom u članu 23(2).
4. Razmatranje predloženih izmjena na osnovu procedure date u članu 23(2) ograničava se na razmatranje aspekata koji se odnose na predloženu izmjenu. Ove predložene izmjene se primjenjuju bez dovođenja u pitanje drugih izmjena koje Komisija može da predloži.

Član 8

Zadaci ENTSO za električnu energiju

1. ENTSO za električnu energiju elaborira kodekse mreže u oblastima na koje upućuje paragraf 6 ovog člana na zahtjev Komisije u skladu sa članom 6(6).
2. ENTSO za električnu energiju može da elaborira kodekse mreže u oblastima datim u paragrafu 6 u cilju postizanja ciljeva datih u članu 4 tamo gdje se ovi kodeksi mreže ne odnose na oblasti koje obuhvata zahtjev na koji upućuje Komisija. Kodeksi mreže se dostavljaju Agenciji na davanje mišljenja. ENTSO za električnu energiju uzima u obzir to mišljenje.
3. ENTSO za električnu energiju usvaja:
 - a) zajednička sredstva za poslovanje mreže za osiguranje koordinacije rade mreže u normalnim i vanrednim uslovima uključujući zajedničku skalu klasifikacije incidenata i planova istraživanja;
 - b) neobavezujući desetogodišnji plan razvoja mreže na nivou zajednice (plan razvoja mreže na nivou zajednice) uključujući Evropski izgled adekvatnosti proizvodnje svake dvije godine;
 - c) preporuke koje se odnose na koordinaciju tehničke saradnje između zajednice i operatora prenosnog sistema treće zemlje;

Nezvanični prevod

- d) godišnji radni program;
 - e) godišnji izvještaj;
 - f) godišnji ljetnji i zimski izgled adekvatnosti proizvodnje.
4. Evropski izgled adekvatnosti proizvodnje naveden u tački (b) paragrafa 3 pokriće sveukupnu adekvatnost sistema električne energije za pokriće aktuelne i projektovane tražnje za električnom energijom za narednih pet godina kao i za period između pet i 15 godina od dana izvršenja tog pregleda. Evropski izgled adekvatnosti proizvodnje se radi na osnovu nacionalnog pregleda adekvatnosti proizvodnje koji priprema svaki pojedinačni operator prenosnog sistema.
5. Godišnji radni program naveden u tački (d) paragrafu 3 sadrži listu i opis kodeksa mreže koje treba pripremiti, plan koordinacije rada mreže, aktivnosti istraživanja i razvoja koje treba realizovati u toj godini, i indikativni kalendar.
6. Kodeksi mreže navedeni u paragrafima 1 i 2 trebaju da pokriju sljedeće oblasti, uzimajući u obzir, ako je moguće, regionalne specifičnosti:
- a) Pravila sigurnosti i pouzdanosti mreže uključujući pravila za tehnički prenosni rezervni kapacitet za operativnu sigurnost mreže,
 - b) pravila za konekciju na mrežu,
 - c) pravila za pristup treće strane,
 - d) pravila za razmjenu podataka i pravila obračuna
 - e) pravila interoperativnosti,
 - f) operativne procedure u vanrednoj situaciji
 - g) pravila alokacija kapaciteta i upravljanja zagušenjem
 - h) pravila za trgovinu koja se odnose na usluge tehničkog i operativno pristupa mreži i balansiranje sistema;
 - i) pravila transparentnosti;
 - j) pravila balansiranja uključujući pravila za rezerve mrežne snage;
 - k) pravila koja se odnose na harmonizovane strukture tarifa za prenos uključujući lokacione signale i pravila za kompenzaciju operatora međuprenosnog sistema, i
 - l) energetska efikasnost mreža za električnu energiju.

Nezvanični prevod

7. Kodeksi mreže se izrađuju za prekogranična pitanja mreže i pitanja tržišne integracije i ona se primjenjuju bez dovođenja u pitanje prava zemalja članica da utvrde svoje nacionalne kodekse mreže koji ne ugrožavaju prekograničnu trgovinu.

8. ENTSO za električnu energiju nadgleda i analizira implementaciju kodeksa mreže i smjernica koje je donijela Komisija u skladu sa članom 6(11), i njihov učinak na harmonizaciju primjenljivih pravila namijenjenih olakšavanju integracije tržišta. ENTSO za električnu energiju izvještava o svojim zaključcima Agenciju i uključuje rezultate analize u godišnjem izvještaju navedenom u paragrafu 3 ovog člana.

9. ENTSO za električnu energiju stavlja na raspolaganje sve informacije koje traži Agencija u cilju ispunjenja svojih zadataka datih članom 9(1).

10. ENTSO za električnu energiju svake druge godine usvaja i objavljuje plan razvoja mreže na nivou cijele Zajednice. Plan razvoja mreže širom zajednice uključuje modeliranje integrisane mreže, razvoj scenarija, pregled primjerenosti evropske proizvodnje i procjenu elastičnosti sistema.

Plan razvoja mreže širom Zajednice konkretno će:

- a) izgrađivati nacionalne investicione planove uzimajući u obzir regionalne investicione planove spomenute u članu 12(1), i ako je prikladno, uključujući aspekte Zajednice u planiranju mreže, smjernice za trans-Evropske energetske mreže u skladu sa Odlukom br. 1363/2006/EC Evropskog parlamenta i Savjeta ⁽⁹⁾;
- b) u vezi prekograničnih interkonektora, izgrađivaće se takođe na razumnim potrebama različitih korisnika sistema i integrisane obaveze investitora na koje upućuje član 8 i članovi 13 i 22 Direktive 2009/72/EC i,
- c) identifikovati investicione praznine, posebno u pogledu prekograničnih kapaciteta.

Što se tiče tačke (c) drugog podparagrafa, pregled barijera povećanju prekograničnog kapaciteta mreže koje nastaju iz različitih procedura ili praksi za odobrenje može biti dat kao aneks planu razvoja mreže širom zajednice.

11. Agencija daje mišljenje o nacionalnom desetogodišnjim planovima razvoja mreže u cilju ocijene njihove konsistentnosti sa planom razvoja mreže na nivou zajednice. Ako Agencija identifikuje nekonsistentost između nacionalnog desetogodišnjeg plana razvoja mreže i plana razvoja mreže na nivou zajednice ona predlaže izmjenu nacionalnog desetogodišnjeg plana razvoja mreže ili plana razvoja mreže na nivou zajednice, što je prikladno. Ako je takav nacionalni plan elaboriran u skladu sa članom 22 Direktive 2009/72/EZ, Agencija preporučuje kompetentnom nacionalnom regulatornom tijelu da popravi nacionalni desetogodišnjki plan razvoja mreže u skladu sa članom 22(7) Direktive i o tome informiše Komisiju.

12. Na zahtjev Komisije, ENTSO za električnu energiju daje Komisiji svoje mišljenje o usvajanju smjernica kako je to dato u članu 18.

⁹ OJ L 262, 22.9.2006,p.1.

Član 9

Monitoring Agencije

1. Agencijaj nadgleda izvršenje zadataka na vedenh u članu 8(1),(2), i (3) ENTSO-a za električnu energiju i o tome izvještava Komisiju.

Agencija nadgleda kako ENTSO za električnu energiju implementira kodekse mreže datih u članu 8(2) i kodekse mreže koji su urađeni u skladu sa članom 6(1) do (10), ali koje Komisija nije usvojila po članu 6(11). U slučaju da je ENTSO za električnu energiju propustio da implementira takve kodekse mreže, Agencija traži od ENTSO za električnu energiju da da razumno objašnjenje zašto je propustio da to učini. Agencija informiše Komisiju o tom objašnjenju i daje svoje mišljenje po tom pitanju.

Agencija nadgleda i analizira implementaciju kodeksa mreže i smjernica koje je Komisija donijela, kako je utvrđeno u članu 6(11), i njihov učinak na harmonizaciju primjenljivih pravila namijenjenih olakšavanju integracije tržišta kao i o nediskriminacijskoj, efektivnoj konkurenciji i efikasnom funkcionisanju tržišta, i o tome izvještava Komisiju.

2. ENTSO za električnu energiju dostavlja Agenciji na mišljenje nacrt plana razvoja mreže na nivou zajednice, nacrt godišnjeg programa rada, uključujući informacije o procesu konsultacija, i druga dokumenta navedena u članu 8(3).

U roku od dva mjeseca od dana prijema, Agencija daje, ENTSO-u za električnu energiju i Komisiji, temeljno obrazloženo mišljenje kao i preporuke u slučaju da smatra da nacrt godišnjeg radnog programa ili nacrt plana razvoja mreže u zajednici koji dostavlja ENTSO za električnu energiju ne doprinosi nediskriminaciji, efikasnoj konkurenciji, efikasnom funkcionisanju tržišta ili dovoljnom nivou prekograničnog interkonetora otvorenog za pristup trećih strana.

Član 10

Konsultacije

1. Prilikom pripreme kodeksa mreže, nacrta plana razvoja mreže na nivou Zajednice i godišnjeg programa rada navedenih u članu 8(1),(2) i (3), ENTSO za električnu energiju sprovodi širok proces konsultacije u vrlo ranoj fazi i na otvoren i transparentan način, uključujući sve relevantne tržišne učesnike, a posebno organizacije koje predstavljaju sve zainteresovane strane u skladu sa pravilima procedura navedenim u članu 5(1). Ta konsultacija treba takođe da uključe nacionalna regulatorna tijela i druga nacionalna tijela, preduzeća za snabdijevanje i proizvodnju, korisnike sistema uključujući kupce, operatore distributivnog sistema, uključujući relevantne industrijske asocijacije, tehnička tijela i platforme zainteresovane strane. U toku postupka donošenja odluka ona mora biti usmjerena prepoznavanju mišljenja i predloga svih relevantnih strana.
2. Sva dokumenta i zaključci sa sastanaka koji se odnose na konsultacije na koje upućuje paragraph 1 se objavljuju.

Nezvanični prevod

3. Prije usvajanja godišnjeg programa rada i kodeksa mreže navedenih u članu 8(1),(2) i (3), ENTSO za električnu energiju ukazuje na način na koji su uzeta u obzir posmatranja dobijena u toku konsultacije. On daje razloge tamo gdje posmatranja nijesu uzeta u obzir.

Član 11

Troškovi

Troškove koji se odnose na aktivnosti ENTSO za električnu energiju navedene u članu 4 do 12 snose operatori prenosnog sistema i uzimaju se u obzir kod obračuna tarifa. Regulatorna tijela odobravaju ove troškove samo ako su oni razumni i proporcionalni.

Član 12

Regionalna saradnja operatora prenosnog sistema

1. Operatori prenosnog sistema uspostavljaju regionalnu saradnju u okviru ENTSO za električnu energiju kako bi se doprinijelo aktivnostima navedenim u članu 8(1), (2), i (3). Konkretno, oni objavljuju regionalni investicioni plan svake dvije godine, i mogu donositi investicione odluke na osnovu regionalnog investicionog plana.
2. Operatori prenosnog sistema promovišu operativne aranžmane u cilju osiguranja optimalnog upravljanja mrežom i promovišu razvoj razmjene energije, koordinirane alokacije prekograničnog kapaciteta putem nediskriminatornih rješenja zasnovanih na tržištu, uz posvećivanje dužne pažnje posebnim rješenjima implicitnih aukcija za kratkoročnu alokaciju, i integraciju mehanizama za balansiranja i rezerve.
3. U svrhu postizanja ciljeva datih u paragrafu 1 i 2 ovog člana, geografsku oblast koju pokriva svaka regionalna kooperacijska struktura, može definisati Komisija uzimajući u obzir postojeće regionalne kooperacijske strukture. Svakoj zemlji članici se dopušta da promoviše saradnju u više od jedne geografske oblasti. Mjere navedene u prvoj rečenici dizajnirane da poprave nebitne elemente ove Regulacije njenim dopunjavanjem, donose se u skladu sa regulatornom procedurom sa temeljnošću navedenom u članu 23(2).

U tu svrhu Komisija konsultuje Agenciju i ENTSO za električnu energiju.

Član 13

Mehanizam naknade za operatere međuprijenosnog sustava

1. Operatori prenosnog sistema dobijaju naknadu za troškove nastali kao rezultat primanja u vlastite mreže prekograničnih protoka električne energije.
2. Naknadu navedenu u paragrafu 1. plaćuju operatori nacionalnih prenosnih sistema od kojih potiču prekogranični protoci i sistema gdje ti protoci završavaju.

Nezvanični prevod

3. Plaćanja naknade se vrše redovno s obzirom na dati vremenski period u prošlosti. Naknadno korigovanje plaćenih naknada radi se kada je to potrebno, da bi se prikazali stvarno nastali troškovi.

Prvi vremenski period za koji će se plaćati naknade mora se odrediti u smjernicama navedenim u članu 18.

4. Komisija odlučuje o iznosima dospjelih plaćanja naknada. Te mjere dizajnirane da poprave nebitne elemente ove Regulacije njenim dopunjavanjem, donose se u skladu sa regulatornom procedurom sa temeljnošću navedenom u članu 23(2).

5. Veličina primljenih prekograničnih protoka i veličina prekograničnih protoka, označenih kao izvornii/ili završni u nacionalnim prenosnim sistemi, određuje se na osnovu fizičkih protoka električne energije stvarno izmjerenih u zadanom vremenskom periodu.

6. Troškovi nastali kao rezultat primanja prekograničnih protoka, određuju se na osnovu očekivanog dugoročnog prosjeka inkrementalnih troškova, uzimajući u obzir računске gubitke, investicije u novu infrastrukturu, i odgovarajući razmjer troška postojeće infrastructure u mjeri u kojoj se takva infrastruktura koristi za prenos prekograničnih protoka, a posebno uzimajući u obzir potrebu za garancijom sigurnosti u snabdijevanju. Pri određivanju nastalih troškova koriste se priznate metodologije standardnog proračuna troškova. Prihodi koje mreža donosi kao rezultat primanja prekograničnih protoka, uzimaju se u obzir da bi se smanjila primljena naknada.

član 14

Naknade za pristup mrežama

1. Naknade koje primjenjuju mrežni operatori za pristup mrežama moraju biti transparentne, moraju uzeti u obzir potrebu za sigurnošću mreže te odražavati stvarne troškove nastale onoliko koliko odgovaraju troškovima stvarnog i strukturno uporedivog mrežnog operatora i primjenjuju se na nediskriminatoran način. Te naknade se ne smiju odnositi na udaljenost.
2. Tamo gdje je to moguće, nivo tarifa koje se primjenjuju na proizvođače i/ili potrošače obezbjeđuje lokacione signale na nivou Zajednice, i uzima u obzir iznos mrežnih gubitaka i prouzrokovano zagušenje i troškove investicija u infrastrukturu.
3. Kada se određuju naknade za pristup mreži, treba uzeti u obzir sljedeće:
 - a. isplate i primanja proizašla iz mehanizma naknade operateru međuprenosnih sistema;
 - b. stvarne isplate i primanja iznosa kao i isplate očekivane u budućim vremenskim periodima procijenjene na osnovu prošlih perioda.
4. Utvrđivanje naknada za pristup mreži date ovim članom će biti bez dovođenja u pitanje naknada na prijavljene izvoze i prijavljene uvoze koji rezultiraju iz upravljanja zagušenjem navedenog u članu 16.
5. Ne smije biti posebnih mrežnih naknada za pojedine transakcije za prijavljene tranzite električne energije.

Član 15

Pružanje informacija o interkonektorskim kapacitetima

1. Operatori prenosnih sistema postavljaju mehanizme koordinacije i razmjene informacija kako bi se osigurala sigurnost mreža u kontekstu upravljanja zagušenjem.
2. Sigurnost, standardi rada i planiranja koje koriste operatori prenosnih sistema moraju se objaviti. Objavljene informacije moraju uključiti opštu šemu za proračun ukupnog kapaciteta prenosa i granicu pouzdanosti prenosa zasnovanu na električnim i fizičkim obilježjima mreže. Takve šeme moraju se podnijeti na odobrenje regulatornim tijelima.
3. Operatori prenosnih sistema objavljuju procjene raspoloživog kapaciteta prenosa za svaki dan, ukazujući na svaki već rezervisani kapacitet prenosa. Ove publikacije se izrađuju u određenim intervalima prije dana prenosa, te uključuju, u svakom slučaju procjene za nedjelju unaprijed i za mjesec unaprijed, kao i količinsku indikaciju očekivane pouzdanosti raspoloživog kapaciteta.
4. Operatori prenosnih sistema objavljuju mjerodavne podatke o sakupljenom predviđanju i stvarnoj potražnji, o raspoloživosti i stvarnoj upotrebi sredstava proizvodnje i opterećenja, o raspoloživosti i korišćenju mreža i interkonektora, i o kapacitetu snage balansiranja i rezerve. Za raspoloživost i stvarnu upotrebu malih proizvodnih i jedinica opterećenja, mogu se koristiti podaci prikupljene procjeni.
5. Učesnici tržišta obezbjeđuju relevantne podatke operatorima prenosnih sistema.
6. Preduzeća za proizvodnju koja posjeduju ili posluju proizvodnim sredstvima, gdje najmanje jedno proizvodno sredstvo ima instalirani kapacitet od najmanje 250 MW, moraju čuvati na raspolaganje nacionalnom regulatornom tijelu, nacionalnom tijelu za konkurenciju i Komisije, kroz pet godina sve satne podatke po postrojenju koji su potrebni za potvrdu svih odluka o operativnim isporukama i obaveznom ponašanju u razmjenama energije, aukcijama interkonektora, tržišta rezerve i vanberzanskim tržištima. Informacije po postrojenju i po satu koje treba sačuvati moraju uključiti, pored ostalih, podatke o raspoloživom proizvodnom kapacitetu i obaveznim rezervama uključujući alokaciju ovih obaveznih rezervi na nivou postrojenja u vremenima kada se izvodi nadmetanje i kad se odvija proizvodnja.

Član 16

Opšti principi upravljanja zagušenjem

1. Problemi zagušenja mreže rješavaju se nediskriminatornim tržišnim rješenjima koja daju djelotvorne ekonomske signale učesnicima na tržištu i uključenim operatorima prenosnih sistema. Problemi zagušenja mreže moraju se prvenstveno rješavati metodama koje nisu zasnovane na transakcijama, tj. metodama koje ne uključuju izbor između sporazuma pojedinih učesnika na tržištu.

Nezvanični prevod

2. Procedure smanjivanja transakcija koriste se samo u hitnim situacijama kada operator prenosnog sistema mora djelovati na ekspeditivan način, a ponovno odašiljanje ili ili kompenzacijska trgovina nisu moguće. Svaka takva procedura primjenjuje se na nediskriminirajući način.

Osim u slučaju "više sile", učesnicima na tržištu kojima je dodijeljen kapacitet nadoknađuje se svako smanjivanje.

3. Maksimalni kapacitet interkonektora i/ili prenosnih mreža koji utiče na prekogranični protok je dostupan učesnicima na tržištu, poštujući sigurnosne norme za pouzdan rad mreže.

4. Učesnici na tržištu informišu dotične operatore prenosnog sistema u razumnom vremenskom roku prije relevantnog operativnog perioda o tome, da li namjeravaju koristiti dodijeljeni kapacitet. Svaki dodijeljeni kapacitet koji se neće koristiti ponovno se stavlja na tržište na otvoren, transparentan i nediskriminirajući način.

5. Operatori prenosnog sistema moraju , koliko je to tehnički moguće, umrežuju zahtjeve za kapacitete svakog protoka energije u obrnutom smjeru preko zagušene interkonektorske linije kako bi koristili tu liniju u njenom maksimalnom kapacitetu. Uzimajući u obzir u potpunosti pouzdanost mreže, transakcije koje olakšavaju zagušenje se nikada ne odbijaju.

6. Svi prihodi koji proizlaze iz dodjele interkonektora, koriste se za sljedeće svrhe:

- (a) garanciju stvarne dostupnosti dodijeljenog kapaciteta;
- (b) održavanje ili povećanje interkonektorskih kapaciteta preko investicija u mrežu, a posebno u nove interkonektore;
- (c) kao prihod koji regulatorne vlasti uzimaju u obzir pri odobravanju metodologije za izračunavanje mrežnih tarifa i/ili pri procjenjivanju da li tarife treba modificirati.

Ako se prihod ne može efikasno koristiti za potrebe date u tačkama (a) i/ili (b) prvog podparagrafa oni se mogu koristiti, uz prethodno odobrenje od strane regulatornih tijela zemalja članica, do maksimalnog iznosa o kojem treba da odluče odnosna regulatorna tijela, kao dohodak koji regulatorna tijela uzimaju u obzir kod odobravanja metodologije za obračun mrežnih tarifa i/ili kod utvrđivanja mrežnih tarifa.

Preostali dio prihoda se stavlja na poseban interni račun sve do vremena kad se on može potrošiti u svrhe date u tačkama (a) i/ili (b) prvog podparagrafa. Regulatorno tijelo informiše Agenciju o odobrenju na koje upućuje drugi podparagraf.

Član 17

Novi interkonektori

1. Novi interkonektori istosmjerne struje mogu, po zahtjevu, biti isključeni na ograničen period iz odredbi člana 16(6). ove Regulacije i članova 9, 32 i člana 37(6) i (10) Direktive 2009/72/EZ pod sljedećim uslovima:

- (a) Investicija mora podsticati konkurenciju u snabdijevanju električne energije;

Nezvanični prevod

- (b) Nivo rizika pridruženog investiciji je takva da se investicija neće dogoditi ukoliko se ne dozvoli izuzeće;
 - (c) Interkonektor posjeduje fizička ili pravna osoba koja je odvojena, barem u svom pravnom obliku, od operatera sistema u čijim sastavima će se izgraditi taj interkonektor;
 - (d) Korisnicima interkonektora se nameću naknade;
 - (e) Od djelimičnog otvaranja tržišta navedenog u članku 19. Direktive 96/92/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta od 19 decembra 1996.godine u vezi zajedničkih pravila za interno tržište električne energije ⁽¹⁰⁾, ni jedan dio kapitalnih ili operativnih troškova interkonektora nije nadoknađen iz bilo koje stavke naknada isplaćenih za korištenje sistema prenosa ili distribucije povezanih s interkonektorom;
 - (f) Izuzeće nije na štetu konkurencije ili djelotvornog funkcioniranja unutrašnjeg tržišta električnom energijom, ili na štetu djelotvornog funkcionisanja regulisanog sistema na koji je interkonektor vezan.
2. Paragraf 1. se takođe primjenjuje u iznimnim slučajevima za interkonektore naizmjenične struje ukoliko su troškovi i rizici dotične investicije posebno visoki u poređenju s uobičajenim troškovima i rizicima kada se povezuju dva susjedna nacionalna prenosna sistema putem interkonektora naizmjenične struje.
 3. Paragraf 1. se takođe primjenjuje na značajna povećanja kapaciteta postojećih interkonektora.
 4. Odluku o izuzeću data u paragrafima 1,2 i 3 donose odnosna regulatorna tijela zemalja članica po osnovu- slučaj po slučaj. Izuzeće može da pokrije sav ili dio kapaciteta novog interkonektora, ili postojećeg interkonektora sa značajno povećanim kapacitetom.

U roku od dva mjeseca od dana prijema zahtjeva za izuzeće od posljednje od odnosnih regulatornih tijela, Agencija može da dostavi savjetodavno mišljenje onim regulatornim tijelima koja mogu da obezbijede osnovu za njihovu odluku.

Kod donošenja odluke o dodjeli izuzeća, razmotriće se, na osnovi- slučaj po slučaj, potreba za određivanje uslova u vezi sa trajanjem izuzeća i nediskriminatornog pristupa interkonektoru. Kod donošenja odluke o ovim uslovima posebna pažnja se posvećuje dodatnom kapacitetu koji treba izgraditi ili izmjeni postojećeg kapaciteta, vremenskom okviru projekta i nacionalnim okolnostima.

Prije dodjele izuzeća, regulatorna tijela zemalja članica donose odluku o pravilima i mehanizmima za upravljanje i alokaciju kapaciteta. Pravila za upravljanje zagušenjem uključuju obavezu nuđenja nekorišćenog kapaciteta na tržištu a korisnici objekta se ovlašćuju za trgovanje svojim ugovorenim kapacitetima na sekundarnom tržištu. Kod procjene kriterijuma na koji upućuju tačke (a), (b) i (f) paragrafa 1, uzimaju se u obzir rezultati procedure za alokaciju kapaciteta.

U slučaju da su sva odnosna regulatorna tijela postigla sporazum o odluci o izuzeću u roku od šest mjeseci, ona informišu Agenciju o toj odluci.

¹⁰ OJ L 27, 30.1.1997, p.20

Nezvanični prevod

Odluka o izuzeću uključujući uslove navedene u drugom podparagrafu ovog paragrafa se temeljno obrazlaže i objavljuje.

5. Odluku navedenu u paragrafu 4 donosi Agencija:

- a) U slučaju da regulatorna tijela nijesu u mogućnosti da postignu sporazum u roku od šest mjeseci od dana traženja izuzeća prije posljednje od tih regulatornih tijela; ili
- b) na zajednički zahtjev odnosnih regulatornih tijela.

Prije donošenja takve odluke, Agencija konsultuje regulatorna tijela i podnosiocze zahtjeva.

6. Pored paragrafa 4 i 5, zemlje članice mogu da obezbijedi da regulatorno tijelo ili Agenciju, prema potrebi, dostavi za formalnu odluku, relevantnom tijelu u zemlji članici, svoje mišljenje o zahtjevu za izuzeće. To mišljenje se objavljuje zajedno sa odlukom.

7. Kopiju svakog zahtjeva za izuzeće regulatorna tijela, bez odlaganja prosljeđuju Agenciji i Komisiji uz potvrdu. Odluku dostavljaju, bez odlaganja, regulatorna tijela ili Agencija (tijelo za obavještavanje) Komisiji zajedno sa svim informacijama relevantnim za donošenje odluke. Ove informacije se mogu predati Komisiji u zbrojnom obliku te tako omogućiti Komisiji da donese dobro utemeljenu odluku. Informacije posebno sadrže:

- a) detaljne razloge na osnovu kojih je izuzeće dato ili odbijeno, uključujući finansijske informacije koje opravdavaju potrebu za izuzećem;
- b) analizu o uticaju na konkurenciju i djelotvorno funkcioniranje internog tržišta električne energije koji proizlazi iz dozvoljavanja izuzeća;
- c) razloge za vremenski period i udio u ukupnom kapacitetu dotičnog interkonektora za koji je dozvoljeno izuzeće;
- d) rezultat savjetovanja dotičnih regulatornih tijela.

8. Komisija može, u roku od dva mjeseca od prijema obavještenja datog u paragrafu 7, donijeti odluku kojom zahtijevao od naznačenih tijela da poprave ili povuku odluku o odobrenju izuzeća. U slučaju da Komisija traži dodatne informacije, period od dva mjeseca može se produžiti za dodatna dva mjeseca. Ovaj dodatni period počinje danom prijema kompletne informacije. Inicijelni period od dva mjeseca takođe se može produžiti uz pristanak i Komisije i naznačenih tijela.

Ako se ne dostave tražene informacije u periodu naznačenom u zahtjevu, smatra se da je obavještenje povučeno, jedino ukoliko, prije isteka tog perioda, taj period nije produžen uz saglasnost Komisije i naznačenih tijela, ili naznačena tijela, u temeljno obrazloženoj izjavi, ne informišu Komisiju o tome da oni smatraju da je obavještenje kompletirano.

Tijela za obavještavanje poštuju odluku Komisije da se popravi ili povuče odluka u roku od mjesec dana i informišu Komisiju o tome.

Nezvanični prevod

Komisija čuva povjerljivost komercijalno osjetljivih informacija.

Odobrenje Komisije odluke o izuzeću ističe dvije godine nakon dana usvajanja u slučaju da izgradnja interkonektora nije još uvijek počela, i pet godina nakon dana njenog usvajanja ako interkonektor tog dana nije operativan, jedino ukoliko Komisija ne odluči da je kašnjenje razlog glavnih prepreka koje su van kontrole osobe kojoj je izuzeće dato.

9. Komisija može da usvoji smjernice za primjenu uslova datih u paragrafu 1 ovog člana i utvrdi proceduru koju treba pratiti za potrebe primjene paragrafa 4,7 i 8 ovog člana. Ove mjere, dizajnirane da poprave nebitne elemente ove Regulacije njenim dopunjavanjem, treba donijeti u skladu sa regulatornom procedurom sa temeljnošću navedenom u članu 23(2)

Član 18

Smjernice

1. Tamo gdje je to prikladno, u skladu s principima datim u članovima 13 i 14, smjernice koje se odnose na mehanizme za kompenzaciju za operatora međuprenosnog sistema specificiraju:
 - (a) Detalje o procedurama za određivanje koji su operatori prenosnog sistema obavezni za plaćanje naknade za prekogranični protok, uključujući podjelu između operatora nacionalnih prenosnih sistema iz kojih prekogranični protok potiče i sistema gdje ti protoci završavaju, u skladu s članom 13(2);
 - (b) Detalje o procedurama isplate koji će se poštovati, uključujući određivanje prvog vremenskog perioda za koji će se isplatiti naknada u skladu s drugim podparagrafom člana 13(3);
 - (c) Detalje metodologije za utvrđivanje prekograničnog protoka koji je primio i za koji treba isplatiti naknadu u skladu s članom 13, i u pogledu količine i u pogledu vrste protoka, te za određivanje veličine takvih protoka koji potiču iz i/ili završavaju u prenosnim sistemima pojedinih zemalja članica, u skladu sa članom 13(5);
 - (d) Detalje metodologije za utvrđivanje troškova i dobiti nastalih kao rezultat toga, što je primio prekogranične protoke, u skladu s članom 13(6);
 - (e) Detalje o tretiranju u kontekstu unutarnjeg mehanizma naknade za operatere prnosnih sistema, protoka električne energije koji potiče ili završava u zemljama izvan Evropskog ekonomskog prostora;
 - (f) učestvovanje nacionalnih sistema koji su međusobno povezani kroz vodove istosmjerne struje u skladu s članom 13.
2. Smjernice takođe određuju prikladna pravila koja vode progresivnom usklađenju temeljnih principa za određivanje naknada koje se primjenjuju na proizvođače i potrošače (teret) unutar nacionalnih sistema tarifa, uključujući odraz mehanizma naknade za operatere prenosnih sistema na nacionalne mrežne naknade i pružanje prikladnih i djelotvornih lokacijskih signala u skladu sa principima navedenim u članu 14.

Smjernice određuju prikladne i djelotvorne, usklađene lokacijske signale na nivou Zajednice.

Nezvanični prevod

Sva usklađenja u ovom smislu neće spriječiti zemlje članice da primjenjuju mehanizme kojima osiguravaju da su naknade za pristup mreži nametnute potrošačima razmjerne na cijelom njihovom teritoriju.

3. Tamo gdje je to prikladno, smjernice koje omogućavaju minimalni stepen usklađenja potrebnog za postizanje cilja ove Regulacije specificiraju i:

- (a) detalje koji se odnose na pružanje informacija, u skladu sa principima datim u članu 15;
- (b) detalje pravila za trgovanje električnom energijom;
- (c) detalje pravila za podsticanje investicija za kapacitet interkonektora uključujući lokacione signale;
- (d) detalje oblasti datih u članu 8(6).

U tu svrhu Komisija konsultuje Agenciju i ENTSO za električnu energiju.

4. Smjernice o upravljanju i alokaciji raspoloživog kapaciteta interkonektora između nacionalnih sistema su date u Aneksu I.
5. Komisija može da usvoji smjernice o pitanjima datim u paragrafima 1,2 i 3 ovog člana. Ona može da dopuni smjernice navedene u paragrafu 4 ovog člana u skladu sa principima datim u članovima 15 i 16, a posebno u cilju uključenja detaljnih smjernica o svim metodologijama za alokaciju kapaciteta primjenjenim u praksi, i u cilju osiguranja da se mehanizmi upravljanja zagušenjem razvijaju na način kompatibilan sa ciljevima internog tržišta. Tamo gdje je to podesno, u toku takvih dopuna utvrđuju se zajednička pravila o minimalnim sigurnosnim i operativnim normama za korištenje i rad mreže, kako je navedeno u članu 15(2).. Ove mjere, dizajnirane da poprave nebitne elemente ove Regulacije njenim dopunjavanjem, treba donijeti u skladu sa regulatornom procedurom sa temeljnošću navedenom u članu 23 (2).

Prilikom usvajanja ili dopunjavanja smjernica, Komisija:

- a) osigurava da smjernice pružaju minimalan stepen usklađenja potrebnog za ostvarenje ciljeva ove Regulacije i da se ne ide dalje od onog što je potrebno za tu svrhu; i
- b) indicira koje akcije je preuzela u odnosu na usklađenost sa odnosnim smjernicama pravila u trećim zemljama koje čine dio sistema električne energije Zajednice.

Kod donošenja tih smjernica po ovom člana po prvi put, Komisija osigurava da one pokrivaju u jednoj nacrtnoj mjeri najmanje pitanja navedena u tački (a) i (d) paragrafa 1 i paragrafa 2.

Član 19

Regulatorna tijela

Prilikom izvršavanja svojih odgovornosti Regulatorna tijela će osigurati poštovanje ove Regulacije i smjernica usvojenih u skladu sa članom 18. Gdje je moguće ispuniti ciljeve ove Regulacije, regulatorna

Nezvanični prevod

tijela će surađivati jedna sa drugim, sa Komisijom i Agencijom u skladu sa Poglavljem IX Direktive 2009/72/EZ.

Član 20

Pružanje informacija i povjerljivost

1. Zemlje članice i regulatorna tijela, na zahtjev, pružaju Komisiji sve potrebne informacije u svrhu člana 13(4). i člana 18.

Konkretno, u svrhu člana 13(4) i (6), regulatorna tijela redovno pružaju informacije o stvarnim troškovima nacionalnih operatera prenosnih sistema, kao i podatke i sve relevantne informacije vezane uz fizičke protoke u mrežama operatera prenosnih sistema i troškove mreže.

Komisija postavlja razumni vremenski rok unutar kojeg se moraju pružiti informacije, uzimajući u obzir složenost traženih informacija i hitnost kojom se ta informacija traži.

2. Ukoliko dotična zemlja članica ili regulatorno tijelo ne pruže te informacije unutar datog vremenskog roka u skladu sa paragrafom 1, Komisija može zatražiti sve informacije potrebne u smislu člana 13 (4) i člana 18 direktno od dotičnih poduzeća.

Kada poduzeću šalje zahtjev za informacijama, Komisija istovremeno šalje primjerak zahtjeva regulatornim tijelima zemlje članice na čijoj se teritoriji nalazi sjedište poduzeća.

3. U svom zahtjevu za informacijama, Komisija navodi pravnu osnovu zahtjeva, vremenski rok unutar kojeg treba pružiti informacije, svrhu zahtjeva, te takođe kazne određene u članu 22 (2) za pružanje nepotpunih, netačnih i zavaravajućih informacija. Komisija postavlja razumni vremenski rok uzimajući u obzir složenost traženih informacija i hitnost kojom je ta informacija potrebna.

4. Vlasnici poduzeća ili njihovi predstavnici, te u slučaju pravnih osoba, osobe koje su ovlaštene da ih zastupaju po zakonu ili po instrumentu udruživanja, dostavljaju tražene informacije. Opunomoćeni advokati mogu pružiti informacije u ime svojih klijenata, ali u tom su slučaju klijenti u potpunosti odgovorni, ukoliko je dostavljena informacija nepotpuna, netačna ili zavaravajuća.

5. Kada poduzeće ne dostavi tražene informacije u vremenskom roku koji je dala Komisija, ili ukoliko pruži nepotpune informacije, Komisija može odlukom zatražiti pružanje informacija. U odluci se navodi koje se informacije traže i postavlja se odgovarajući vremenski rok unutar kojeg će se informacije dostaviti. U odluci se navode kazne koje su predviđene člankom 22 (2). Takođe se navodi pravo da odluku razmotri Sud Europskih zajednica.

Komisija istovremeno šalje primjerak svoje odluke regulatornim vlastima zemlje članice unutar čije teritorije se nalazi prebivalište osobe ili sjedište poduzeća.

6. Informacije na koje upućuju paragrafi 1 i 2 koriste se samo u svrhu člana 13(4) i člana 8.

Komisija neće otkriti one informacije stečene u skladu s ovom Regulacijom koje nose obaveze poslovne tajne.

Član 21

Pravo država članica da uvedu detaljnije mjere

Ova Regulacija neće dovoditi u pitanje prava zemalja članica da zadrže ili uvedu mjere koje sadrže detaljnije odredbe od onih postavljenih u ovoj Regulaciji i smjernicama navedenim u članu 18.

Član 22

Penali

1. Ne dovodeći u pitanje paragraf 2, zemlje članice postavljaju pravila o penalima primjenjivim na kršenje odredbi ove Regulacije, i poduzimaju sve potrebne mjere kako bi se osigurala implementacija ovih odredbi. Predviđeni penali moraju biti djelotvorni, primjereni i odgovarajući. Zemlje članice će obavijestiti Komisiju o tim odredbama koje korespondiraju sa odredbama datim u Regulaciji EZ br. 1228/2003 najkasnije do 1. jula 2004.g. i odmah je obavještavaju o bilo kojim naknadnim izmjenama koje utiču na ove odredbe. One obavještavaju Komisiju o pravilima koja ne korespondiraju sa odredbama datim u Regulaciji EZ br. 1228/2003 do 3 marta 2011.g. i obavijestit će Komisiju o bilo kojim naknadnim izmjenama koje utiču na ove odredbe.
2. Komisija može odlukom odrediti kaznu za poduzeće, koja ne prelazi 1% ukupnog prometa u prethodnoj poslovnoj godini, u slučaju da su namjerno ili nesavjesno dali netačne, nepotpune ili zavaravajuće informacije kao odgovor na zahtjev postavljen na osnovu člana 20 (3) ili nisu dali informacije u vremenskom roku određenom odlukom usvojenom na osnovu prvog podparagrafa člana 20 (5).

Pri određivanju kazne Komisija će uzeti u obzir težina nepoštovanja zahtjeva iz prvog podparagrafa.

3. Kazne predviđene u skladu sa paragrafom 1. i odlukom donesenom u skladu sa paragrafom 2. nisu krivičnog karaktera.

Član 23

Procedura Komiteta

1. Komisiji pomaže Komitet osnovan članom 46 Direktive 2009/72/EC.
2. Kada se poziva na ovaj paragraf, primjenjuju se član 5a(1) do (4), i član 7 Direktive 1999/468/EC uz uzimanje u obzir njenog člana 8.

Član 24

Izveštaj Komisije

Komisija nadgleda implementaciju ove Regulacije. U svom izvještaju po članu 47(6) Direktive 2009/72/EC, Komisija izvještava i o iskustvu stečenom kod primjene ove Regulacije. Izvještaj posebno preispituje koliko je Regulacija bila uspješna u osiguravanju nediskriminatornih i isplativih uslova za pristup mreži za prekograničnu razmjenu električne energije, kako bi se doprinijelo izboru korisnika na dobro funkcioniranoj internom tržištu i dugoročnoj sigurnosti u

Nezvanični prevod

snabdijevanju, kao i do kojeg nivoa su prisutni djelotvorni lokacijski signali. Ukoliko je to potrebno, izvještaj prate odgovarajući predlozi i/ili preporuke.

Član 25

Opiziv

1. Regulacija EZ br. 1228/2003 se opoziva od 3 marta 2011.godine. Pozivanja na ukinutu Regulaciju tumače se kao pozivanje na ovu Regulaciju i čitaju se u skladu sa korelacionom tabelom datom u Aneksu II.

Član 26

Stupanje na snagu

Ova Regulacija stupa na snagu dvadesetog dana od dana njenog objavljivanja u Službenom listu Evropske Unije.

Ona se primjenjuje od 3 marta 2011.godine.

Ova regulacija je u cjelosti obavezujuća i neposredno se primjenjuje u svim zemljama članicama.

Sastavljeno u Briselu, 13.jula 2009.godine.

Za Evropski Parlament
Predsjednik
H.-G. POTTERING

Za Savjet
Predsjednik
E. ERLANDSSON

ANEKS I

Smjernice o upravljanju i raspoređivanju dostupnih kapaciteta prenosna interkonektora između nacionalnih sistema

1. Opšte odredbe

- 1.1. Operatori prenosnog sistema (OPS) nastoje da prihvate sve komercijalne transakcije uključujući one koje su uključene u prekograničnu trgovinu.
- 1.2. Kada zagušenje ne postoji, onda ne postoji restrikcija pristupa interkonektoru. Tamo gdje je to najčešće slučaj, nema potrebe za trajnom opštom procedurom alokacije za pristup prekograničnoj prenosnoj usluzi.
- 1.3. Tamo gdje raspoređene komercijalne transakcije nijesu kompatibilne sa bezbjednim poslovanjem mreže, OPS ublažavaju zagušenje u saglasnosti sa zahtjevima za operativnom bezbjednošću mreže uz nastojanje da se osigura da odnosni troškovi ostanu na ekonomičnom efikasnom nivou. Povoljan redišpečing ili kompenzacija se primjenjuju u slučaju kada se mjera sa nižim troškovima ne mogu primijeniti.
- 1.4. Ako nastane strukturno zagušenje, onda OPS odmah implementiraju adekvatne metode i aranžmane za upravljanje zagušenjem koji su unaprijed definisani i usaglašeni. Metode za upravljanje zagušenjem osiguravaju da fizički tokovi energije vezani za alokaciju prenosnog kapaciteta budu u skladu sa standardima bezbjednosti mreže.
- 1.5. Metode usvojene za upravljanje zagušenjem daju efikasne ekonomske signale učesnicima tržišta i OPS, promovišu konkurenciju i podesni su za regionalnu i primjenu na nivou Zajednice.
- 1.6. Kod upravljanja zagušenjem primjenjuje se razlika koja nije zasnovana na transakciji. Poseban zahtjev za prenosne usluge se odbija samo kada su sljedeći kumulativni uslovi ispunjeni:
 - a) povećani fizički tokovi energije koji su rezultat prihvatanja tog zahtjeva impliciraju nemogućnost daljeg garantovanja bezbjednog poslovanja energetskeg sistema, i
 - b) novčana vrijednost zahtjeva u proceduri upravljanja zagušenjem je niža od svih drugih zahtjeva koji se prihvataju za istu uslugu ili uslove.
- 1.7. Prilikom definisanja mrežnih oblasti u kojima i između kojih se primjenjuje upravljanje zagušenjem, OPS se rukovode principom troškovne- efikasnosti i svođenjem negativnih uticaja na interno tržište električne energije na najmanju moguću mjeru. Specifično, OPS ne smiju ograničavati kapacitet interkonektora u cilju rješavanja zagušenja u okviru njihove kontrolne oblasti, osim iz gore navedenih razloga I razloga operativne bezbjednosti ⁽¹¹⁾. Ako nastane takva situacija, ona se opisuje i transparentno prikazuje od

¹¹ Operativna bezbjednost znači čuvanje prenosnog sistema u okviru usaglašanih granica bezbjednosti.

Nezvanični prevod

strane OPS svim korisnicima sistema. Takva situacija se toleriše sve dok se ne nađe dugoročno rješenje. OPS moraju opisati i transparentno prezentovati metodologiju i projekte za postizanje dugoročnog rješenja svim korisnicima sistema.

- 1.8. Prilikom balansiranja mreže u okviru kontrolne oblasti preko operativnih mjera na mreži i preko re-dispečinga, OPS uzima u obzir efekat ovih mjera na susjedne kontrolne oblasti.
- 1.9. Do 1. januara 2008. godine, moraju se utvrditi mehanizmi za upravljanje zagušenjem kapaciteta interkonektora u okviru jednog dana na koordinirani način i na osnovu bezbjednih operativnih uslova, u cilju maksimizacije mogućnosti za trgovinu i obezbjeđenja prekograničnog balansiranja.
- 1.10. Nacionalna regulatorna tijela redovno ocjenjuju metode za upravljanje zagušenjem uz obraćanje posebne pažnje na saglasnost sa principima i pravilima utvrđenim ovom Regulacijom i ovim smjernicama i sa uslovima i rokovima koje daju sama regulatorna tijela po osnovu ovih principa i pravila. Takva ocjena uključuje konsultaciju svih tržišnih učesnika i naznačene studije.

2. Metode za upravljanje zagušenjem

- 2.1 Metode za upravljanje zagušenjem se zasnivaju na tržištu u cilju olakšanja efikasnog prekograničnog trgovanja. Iz tog razloga, kapacitet se alokira samo preko eksplicitnih (kapacitet) ili implicitnih (kapacitet i energija) aukcija. Oba metoda mogu da koegzistiraju na istom interkonektoru. Za trgovinu unutar jednog dana može se koristiti neprekidna trgovina.
- 2.2 Zavisno od uslova za konkurenciju, mehanizmi za upravljanje zagušenjem mogu da omogućе kratkoročnu i dugoročnu alokaciju prenosnog kapaciteta.
- 2.3 Svaka procedura alokacije kapaciteta alokira propisani dio raspoloživog kapaciteta interkonektora plus svaki preostali kapacitet koji prethodno nije alokiran i kapacitet kojii su vlasnici kapaciteta izuzeli iz prethodnih alokacija.
- 2.4 OPS optimiziraju stepen do kojeg je kapacitet čvrst, uzimajući u obzir obaveze i prava uključenih OPS i obaveze i prava tržišnih učesnika, u cilju olakšanja efikasne i efektivne konkurencije. Razumni dio kapaciteta se može ponuditi tržištu po smanjenom stepenu čvrstoće, ali u svakom trenutku tržišnim učesnicima se moraju objaviti tačni uslovi transporta preko prekograničnih vodova.
- 2.5 Pravo pristupa za srednjoročnu i dugoročnu alokaciju moraju biti prava na čvrst prenosni kapacitet. Ona podliježu principu “uzmi ili ostavi” ili “uzmi ili prodaj” u vrijeme nominacije.
- 2.6 OPS definišu adekvatnu strukturu alokacije kapaciteta između različitih vremenskih okvira. To može da uključuje opciju za rezervisanje minimalnog procenta kapaciteta interkonektora za dnevnu i alokaciju u okviru jednog dana. Takva struktura alokacije

Nezvanični prevod

podliježe pregledu odnosnih regulatornih tijela. Kod izrade predloga, TSO uzimaju u obzir:

- a) karakteristike tržišta;
 - b) operativne uslove, kao što su implikacije umrežavanja jasno deklariranih rasporeda;
 - c) Nivo harmonizacije procenata i vremenskih okvira usvojenih za različite mehanizme alokacije kapaciteta.
- 2.7. Kod alokacije kapaciteta ne smije se praviti razlika između učesnicima tržišta koji žele da koriste svoja prava na korišćenje bilateralnih sporazuma o snabdijevanju ili da se nadmeću na berzi energije. Uspješen su ponude sa najvećom vrijednošću, bilo da su one implicitne ili eksplicitne u datom vremenskom okviru.
- 2.8. U regionima gdje su dobro razvijena napredna finansijska tržišta električne energije i gde su ona pokazala svoju efikasnost, sav kapacitet interkonektora može da se alokira preko implicitnih aukcija.
- 2.9. Osim u slučaju novih interkonektora koji imaju korist od izuzeća datog u članu 7 Regulacije br. 1228/2003 ili članu 17 ove Regulacije, nije dopušteno utvrđivanje rezervnih cijena u metodama za alokaciju kapaciteta.
- 2.10. U principu, svi potencijalni učesnici tržišta mogu da učestvuju u procesu alokacije bez restrikcija. Da bi se izbjeglo kreiranje ili pogoršavanje problema koji se odnose na potencijalnu upotrebu dominantne pozicije od strane bilo kojeg učesnika tržišta, relevantna regulatorna i/ili tijela za konkurenciju, gdje je to moguće, mogu da nametnu restrikcije uopšte ili individualnoj kompaniji iz razloga dominacije na tržištu.
- 2.11. Učesnici tržišta moraju OPS jasno nominovati svoju upotrebu kapaciteta do definisanog krajnjeg roka za svaki vremenski okvir. Krajni rok je takav da OPS budu u stanju da prerasporede neiskorišćeni kapacitet za realokaciju u narednom relevantnom vremenskom okviru- uključujući sastanke u okviru jednog dana.
- 2.12. Kapacitetom se slobodno trguje na sekundarnom tržištu ukoliko je OPS informisan dovoljno vremena unaprijed. Kada OPS odbije bilo koju sekundarnu trgovinu (transakciju), to se mora jasno i transparentno saopštiti i objasniti svim učesnicima tržišta i o tome se mora obavijestiti regulatorno tijelo.
- 2.13. Finansijske posljedice neizvršenja obaveza, vezanih za alokaciju kapaciteta se pripisuju onima koji su odgovorni za takvo nepridržavanje. Kada tržišni učesnici ne iskoriste kapacitet za koji su se obavezali da će ga iskoristiti ili, u slučaju eksplicitne licitiranog kapaciteta, ne prodaju kapacitet na sekundarnom tržištu ili ne vrata kapacitet natrag u propisanom roku, oni gube prava na takav kapacitet i plaćaju naknadu koja odražava trošak. Svaka naknada za nekorišćenje kapaciteta koja odražava trošak mora biti opravdana i proporcionalna. Isto tako, ako OPS ne ispunjava svoje obaveze, on je odgovoran da učesniku tržišta nadoknadi gubitak prava na kapacitet. U tu svrhu ne uzimaju u obzir indirektni gubici. Ključni koncept i metode za određivanje obaveza koje nastaju

Nezvanični prevod

neizvršenjem obaveza utvrđuju se unaprijed a u pogledu finansijskih posljedica i podliježu pregledu relevantnog (ih) regulatornog (ih) tijela.

3. Koordinacija

3.1. Alokacija kapaciteta na interkonektoru se koordinira i implementira uz korišćenje opštih procedura za alokaciju od strane uključenih OPS. U slučaju kada se očekuje da će komercijalna razmjena između zemalja (OPS) značajno uticati na uslove fizičkog toka u trećoj zemlji (OPS), metode za upravljanje zagušenjem se koordiniraju između svih OPS na koje je to uticalo putem opšte procedure za upravljanje zagušenjem. Nacionalan regulatorna tijela i OPS osiguravaju da niko jednostrano ne osmisli proceduru za upravljanje zagušenjem sa značajnim efektima na fizičke tokove električne energije u drugim mrežama.

3.2. Opšta metoda i procedura za koordinirano upravljanje zagušenjem za alokaciju kapaciteta na tržištu najmanje godišnje, mjesečno i sa danom unaprijed primjenjivaće se od 1 januara 2007.g. između zemalja u sljedećim regionima:

- a) Sjeverna Evropa (t.j. Danska, Švedska, Finska, Njemačka i Poljska),
- b) Sjeverno-zapadna Evropa (t.j. Beneluks, Njemačka i Francuska),
- c) Italija (t.j. Francuska, Njemačka, Austrija, Slovenija i Grčka),
- d) Centralno istočna Evropa (t.j. Njemačka, Poljska, Češka Republika, Slovačka, Mađarska, Austrija i Slovenija),
- e) Jugo-zapadna Evropa (t.j. Španija, Portugalija i Francuska),
- f) UK, Irska i Francuska,
- g) Baltičke zemlje (t.j. Estonija, Letonija i Litvanija).

Na interkonekciji koja uključuje zemlje koje pripadaju više od jednog regiona, metoda za upravljanje zagušenjem koja se primjenjuje može da se razlikuje od drugih u cilju osiguranja kompatibilnosti sa metodama koje se primjenjuju u drugim regionima kojima ove zemlje pripadaju. U tom slučaju relevantni OPS predlaže metod koji relevantna regulatorna tijela pregledavaju.

3.3. Regionima na koje upućuje tačka 2.8. mogu da alociraju sav interkonektivni kapacitet preko alokacije sa danom unaprijed.

3.4. Kompatibilne procedure za upravljanje zagušenjem se definišu u svih sedam regiona u cilju formiranja istinski integrisanog internog tržišta električne energije. Učesnici tržišta se smiju biti suočeni sa nekompatibilnim regionalnim sistemima.

3.5. U cilju promocije fer i efikasne konkurencije i prekogranične trgovine, saradnja između OPS u regionima datim u tački 3.2. moraju uključivati sve korake, od obračuna kapaciteta i optimizacije alokacije do sigurnog poslovanja mreže, sa jasnim određivanjem odgovornosti. Takva saradnja uključuje, konkretno:

Nezvanični prevod

- a) korišćenje opšteg prenosnog metoda koji se efikasno rješava međuzavisne fizičke obilazne tokove uzimajući u obzir raskorake između fizičkih i komercijalnih tokova,
 - b) alokaciju i nominovanje kapaciteta za efikasno rješavanje međuzavisnih fizičkih obilaznih tokova,
 - c) identične obaveze imaoaca kapaciteta da pruže informacije o svojoj namjeravanoj upotrebi kapaciteta, t.j. nominaciji kapaciteta (za eksplicitne aukcije),
 - d) identične vremenske okvire i vremena zatvaranja,
 - e) identičnu strukturu za alokaciju kapaciteta između različitih vremenskih okvira (na primjer 1 dan, 3 sata, 1 nedjelja, itd.) i smislu blokova prodalog kapaciteta (iznos energije u MW, MWh, itd.),
 - f) konsistentan sporazumni okvir sa tržišnim učesnicima,
 - g) verifikaciju tokova u cilju saglasnosti sa zahtjevima za sigurnošću mreže za operativno planiranje i poslovanje u pravom vremenu,
 - h) obračun i poravnanje akcija na upravljanju zagušenjem.
- 3.6. Saradnja uključuje razmjenu informacija između OPS. Priroda, vrijeme i frekvencija razmjene informacija su kompatibilni sa aktivnostima datim u tački 3.5. i funkcionisanjem tržišta električne energije. Ta razmjena informacija, konkretno omogućava OPS da uradi najbolje predviđanje stanja globalne mreže u cilju procjene tokova u svojim mrežama i raspoloživosti interkonektivnih kapaciteta. Svaka informacija koju je OPS prikupio u ime drugog OPS omogućava OPS koji u tome učestvuje da dobije rezultate prikupljanja podataka.

4. Vremenski raspored poslovanja tržišta

- 4.1. Alokacija raspoloživog prenosnog kapaciteta se vrši unaprijed. Prije svake alokacije, uključeni OPS objavljuje kapacitet koji treba da se alokira uzimajući u obzir, tamo gdje je to moguće kapacitet izuzet iz bilo kojih prava na čvrst prenos, i gdje je relevantno, odnosno umrežene nominacije zajedno sa eventualnim vremenskim periodima u toku kojih se kapacitet smanjuje ili nije na raspolaganju (za potrebe održavanja),
- 4.2. Imajući u vidu sigurnost mreže, nominacija prenosnih prava se određuje unaprijed, prije zasijedanja svih relevantnih organizovanih tržišta sa danom unaprijed i prije objavljivanja kapaciteta koji treba alokirati po osnovu mehanizma za dan unaprijed ili u okviru jednog dana. Nominacije prenosnih prava u suprotnom pravcu se umrežavaju u cilju efikasne upotrebe interkonektora.
- 4.3. Uzastopne alokacije raspoloživog prenosnog kapaciteta u jednom danu za dan D obavljaju se u dan D-1 i D, nakon izdavanja indikativnih ili stvarnih rasporeda proizvodnje za dan unaprijed.

Nezvanični prevod

4.4. Kod pripreme poslovanja mreže za dan unaprijed, OPS razmjenjuje informacije sa susjednim OPS uključujući njihovo predviđanje topologije mreže, raspoloživost i predviđenu proizvodnju proizvodnih jedinica, o tokova opterećenja u cilju optimizacije upotrebe sveukupne mreže preko operativnih mjera u saglasnosti sa pravilima za bezbjedno poslovanje mreže.

5. Transparentnost

5.1. OPS objavljuju sve relevantne podatke koji se odnose na raspoloživost mreže, pristup mreži i korišćenje mreže uključujući izvještaj o mjestu i razlogu postojanja zagušenja, metodama za upravljanje zagušenjem i planovima za njegovo buduće upravljanje.

5.2. OPS objavljuju opšti opis metoda za upravljanje zagušenjem koji se primjenjuje u različitim okolnostima za maksimizaciju kapaciteta raspoloživog na tržištu, i opšte šeme za obračun interkonektivnog kapaciteta za različite vremenske okvire na osnovu stvarnog energetskog i fizičkog stanja mreže. Takvu šemu pregledavaju regulatorna tijela odnosnih zemalja članica.

5.3. OPS daje detaljan opis korištene procedure za upravljanje zagušenjem i stavljaju na raspolagane kapaciteta i na transparentan ih način staviti na znanje svim potencijalnim korisnicima mreže, zajedno sa vremenima i procedurama za primjenu kapaciteta, opisom ponuđenog proizvoda i obavezama i pravima kako OPS tako i strane koja dobija kapacitet uključujući obaveze koje nastaju zbog nepoštovanja obaveza.

5.4. Operativni i standardi za planiranje sigurnosti čine integralni dio informacija koje OPS objavljuje u otvorenom i javnom dokumentu. Taj dokument pregledavaju regulatorna tijela.

5.5. OPS objavljuje sve relevantne podatke o preograničnoj trgovini na osnovu najboljeg mogućeg predviđanja. U cilju ispunjenja obaveze učesnici tržišta daju OPS sve relevantne podatke. Način na koji se takve informacije objavljuju pregledavaju regulatorna tijela. OPS objavljuju barem:

- a) godišnje; informacije o dugoročnom razvoju prenosne infrastrukture i njen uticaj na prekogranični prenosni kapacitet,
- b) mjesečno: predviđanja sa mjesecom i godinom unaprijed prenosnog kapaciteta raspoloživog na tržištu, uzimajući u obzir sve relevantne informacije raspoložive OPS u vrijeme obračuna predviđanja (na primjer, uticaj ljetnjih i zimskih sezona na kapacitet vodova, održavanje mreže, raspoloživost proizvodnih jedinica, itd.),
- c) nedjeljno: predviđanja sa nedjeljom unaprijed prenosnog kapaciteta raspoloživog na tržištu uzimajući u obzir sve relevantne informacije raspoložive OPS u vrijeme obračuna predviđanja, kao što je predviđanje vremena, planirani poslovi održavanja mreže, raspoloživost proizvodnih jedinica, itd.)
- d) dnevno: prenosni kapacitet sa danom unaprijed i u danu raspoloživ na tržištu za svaku tržišnu jedinicu vremena uzimajući u obzir sve umrežene nominacije sa danom unaprijed, rasporede proizvodnje sa danom unaprijed, predviđanje tražnje i planirani posao održavanja mreže,

Nezvanični prevod

- e) ukupan kapacitet već alocirano po tržišnoj vremenskoj jedinici i sve relevantne uslove na osnovu kojih se kapacitet može koristiti (na primjer, aukciona kliring (obračunska) cijena, obaveze o načinu na koji se koristi kapacitet, itd.) kako bi se identifikovao preostali kapacitet,
 - f) alocirani kapacitet što je prije moguće nakon svake alokacije, kao i naznaku o plaćenju cijeni,
 - g) ukupan kapacitet iskorišćen po tržišnoj vremenskoj jedinici odmah nakon nominacije,
 - h) što je moguće bliže realnom vremenu: agregirane realizovane komercijalne i fizičke tokove, po tržišnoj vremenskoj jedinici uključujući opis efekata korektivne akcije koju je preduzeo OPS (kao što je smanjenje) za rješavanje problema mreže ili sistema;
 - i) eks-ante informacije o planiranim prekidima i eks-post informacije za prethodni dan o planiranim i neplaniranim prekidima proizvodnih jedinica većih od 100 MW.
- 5.6. Sve relevantne informacije stoje na raspolaganju tržištu u pravo vrijeme za pregovaranje o svim transakcijama (kao što je vrijeme dogovaranja godišnjih sporazuma o snabdijevanju industrijskih kupaca ili vrijeme kada ponude treba da se pošalju na organizovano tržište).
- 5.7. OPS objavljuje relevantne informacije o predviđanju tražnje i proizvodnje shodno vremenskim okvirima na koje upućuju tačke 5.5. i 5.6. OPS obavljuje i relevantne informacije potrebne za prekogranično balansiranje tržišta.
- 5.8. Kada se predviđanje naknadno objavi, onda se realizovane vrijednosti za predviđanje informacija takođe objavljuju u vremenskom periodu koji slijedi nakon onog na koji se predviđanje odnosi ili najkasnije narednog dana (D+1).
- 5.9. Sve informacije koje OPS objavi stoje na raspolaganju na lako pristupačan način. Svi podaci se mogu dobiti preko adekvatnih i standardnih sredstava za razmjenu informacija, koja treba definisati u saradnji sa učesnicima tržišta. Podaci uključuju informacije o prošlim vremenskim periodima sa minimumom od dvije godine tako da novi tržišni akteri mogu pristupiti takvim podacima.
- 5.10. OPS redovno razmjenjuje set dovoljno tačnih podataka o mreži i toku opterećenja u cilju omogućavanja obračuna toka opterećenja za svakog OPS u njihovoj relevantnoj oblasti. Isti set podataka stoji na raspolaganje regulatornim tijelima i komisiji, na zahtjev. Regulatorna tijela i komisija osiguravaju povjerljivost takvog seta podataka, sami ili preko konsultanta koji na osnovu ovih podataka za njih vrši analitičan rad.

6. Korišćenje prihoda od zagušenja

- 6.1. Procedure za upravljanje zagušenjem povezane sa unaprijed specificiranim vremenskim okvirom, mogu da prikupe prihode samo u slučaju zagušenja koje nastaje u tom vremenskom okviru, osim u slučaju novih interkonektora koji imaju korist od izuzeća datog u članu 7 Regulacije EZ br. 1228/2003 ili člana 17 ove Regulacije. Proceduru za distribuciju ovih prihoda pregledavaju regulatorna tijela i ona ne narušavaju proces alokacije u korist strane koja traži kapacitet ili energiju niti obeshrabruje smanjenje zagušenja.

Nezvanični prevod

- 6.2. Nacionalna regulatorna tijela su transparentna u pogledu korišćenja prihoda koji rezultiraju iz alokacije interkonektivnog kapaciteta.
- 6.3. Prihod od zagušenja se dijeli među uključenim OPS u skladu sa kriterijumom usaglašenim između uključenih OPS i pregledanim od strane odnosnih regulatornih tijela.
- 6.4. OPS unaprijed utvrđuju kako će primijeniti svaki prihod od zagušenja koje eventualno mogu ostvariti i izvještavaju o stvarnoj primjeni tog prihoda. Regulatorna tijela provjeravaju da li je takva upotreba u skladu sa ovom Regulacijom i ovim smjernicama i da li se ukupan iznos prihoda od zagušenja koji rezultira iz alokacije interkonektivnog kapaciteta usmjerava ka jednoj ili više od tri svrhe date u članu 16(6) ove regulacije.
- 6.5. Jednom godišnje, i do 31 jula svake godine, regulatorna tijela objavljuju izvještaj koji utvrđuje iznos prihoda prikupljenog za 12 mjesečni period do 30 juna iste godine i namjenu u koju su korišteni prihodi, zajedno sa potvrdom da je korišćenje u skladu sa ovom regulacijom i smjernicama i da se ukupan iznos prihoda od zagušenja usmjerava ka jednoj ili više od tri propisane svrhe.
- 6.6. Poželjno je da korišćenje prihoda od zagušenja za investicije u održavanje ili povećanje kapaciteta interkonektora se dodjeljuje specifičnim unaprijed definisanim projektima koji nastavljaju da ublaže postojeći odnosno zagušenje i koji se može da implementirati u razumnom vremenu posebno u pogledu procesa ovlašćenja.

ANEKS II

KORELACIONA TABELA

Regulacija EZ br. 1228/2003	Ova regulacija
član 1	član 1
član 2	član 2
-	član 3
-	član 4
-	član 5
-	član 6
-	član 7
-	član 8
-	član 9
-	član 10
-	član 11
-	član 12
član 3	član 13
član 4	član 14
član 5	član 15
član 6	član 16
član 7	član 17
član 8	član 18
član 9	član 19

Nezvanični prevod

član 10	član 20
član 11	član 21
član 12	član 22
član 13	član 23
član 14	član 24
-	član 25
član 15	član 26
Aneks	Aneks